

عنوان مقاله:

قرآن به مثابه گفتار، نه متن؛ نقد آخرین دیدگاه ابوزید در باب وحی و قرآن

محل انتشار:

فصلنامه نقد و نظر، دوره 18، شماره 70 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 29

نویسنده:

عبدالله نصری - استاد دانشگاه علامه طباطبایی

خلاصه مقاله:

ابوزید در سال های آخر حیات خود دیدگاه جدیدی درباره ی وحی و قرآن ارائه داد. وی دیگر قرآن را کلام خدا نمی داند، بلکه آن را کلام خطاپذیر پیامبر می داند که پاسخ های متناسبی به پرسش های مردمان آن عصر تلقی می شود. از نظر ابوزید قرآن حاصل گفت و گوی پیامبر در مواجهه با اعراب و در واقع، روایت است، آن هم روایتی که راوی آن را باز پرداخته و تفسیر کرده است. قرآن نه چونان متن واحد و منسجم، بلکه مجموعه ای از گفتارها به شمار می آید. در این نظریه، قرآن حاصل رابطه ی دیالکتیکی پیامبر با حوادث اجتماعی و نتیجه ی پرسش ها و پاسخ های اعراب از پیامبر است و همه ی اینها در فرآیند تولید قرآن نقش داشته اند. چون در نظریه ی گفتار به شرایط مختلف بیان مطالب توجه می شود، باید پذیرفت که پیامبر برخی مطالب و یا نظرات خود را در طول زمان تغییر داده و حتی آنها را حک و اصلاح کرده است. قرآن به مثابه گفتار متنی پاره پاره تلقی می شود که اختلافات آن توجیه پذیر و تناقضات آن قابل رفع است، زیرا هر گفتاری متناسب با شرایط و مقتضیات و برای مخاطبان بیان شده است. در این نظریه، قرآن هیچ گاه به عنوان یک متن قانون گذاری در نظر گرفته نمی شود تا یک سلسله احکام ابدی را بیان کند. در این مقاله، ضمن تبیین دیدگاه ابوزید به ارزیابی و نقد آن پرداخته ایم و کوشیده ایم کاستی های نظریه او و نیز دلایل طرح چنان دیدگاهی را نشان دهیم.

کلمات کلیدی:

قرآن، نصر حامد ابوزید، روایت، گفت و گو، متن، گفتار، فهم

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/529983>

